

4. Яковлева Е.Л. (1996). Развитие творческого потенциала личности как цель образования. *Мир психологии*. 1996. № 2. С. 104–105.
5. Baer J. Creativity and divergent thinking. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1993.
6. Gu C. Social creativity psychology. Peking: China Social Science Press, 2011.
7. Mouchiroud C., & Lubart, T. I. Social creativity: Across-sectional study of 6- to 11-year-old children. *International Journal of Behavioral Development*. 2002. № 26. P. 60-69.
8. Mouchiroud C., & Bernoussi A. An empirical study of the construct validity of social creativity. *Learning and Individual Differences*. 2008. № 18. P. 372–380.
9. Tajfel H., & Turner J. C. An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.). *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole, 1979.
10. Gu C., Hu B.J., Ngwira F., Jing Z., Zhou Z. The Effect of General Creative Personality and Freedom of Task Choice on Adolescents' Social Creativity. *The Journal of Creative Behavior*. 2014. P. 1-18.

УДК 159.9

Ландарь Е.

*здобувач другого (магістр) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди*

Савостіна П.

*здобувач другого (магістр) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди*

Задоя І.

*здобувач другого (магістр) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди*

СТАВЛЕННЯ ДО СВОГО ТІЛА ТА ЗОВНІШНОСТІ У ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

У сучасному суспільстві проблема незадоволеності людей власною зовнішністю досягла істотних масштабів. Багато в чому це пов'язано із впливом соціокультурних факторів на формування образів ідеальної зовнішності, культивуванням певних стандартів поведінки в догляді за зовнішністю, ототожненням привабливої зовнішності з життєвою успішністю, заможністю, благополуччям.

Гострота проблеми ставлення до власної зовнішності в суспільстві, наслідки підвищення значущості зовнішності в житті людей різних вікових груп, зокрема і представників юнацтва, обумовлюють спрямованість наукових досліджень, в яких негативне ставлення до власної зовнішності розглядається серед чинників розладів харчової поведінки, зловживання дієтами, естетичною хірургією (Л. М. Абсаямова, Л. Т. Баранська, Л. Ф. Бурлачук, М. Ю. Дурнева, І. Г. Малкіна-Пих, Я. Б. Наровська, М. О. Поляніна, О. О. Сац, О. Т. Соколова, О. О. Скугаревський, А. О. Тинова та інші). Водночас ставлення до власної зовнішності визнається ресурсним компонентом особистості, здатним стимулювати її самореалізацію, підвищувати ефективність в різних сферах життєдіяльності, піклуватися про власне здоров'я, обираючи безпечні засоби догляду за зовнішністю (А. В. Єрмолаєва, Є. А. Варлашкіна, С. А. Хазова).

Відмінності впливу ставлення до зовнішності на якість життя людини та її психологічне благополуччя дослідниками все частіше пов'язується з рівнем розвитку суб'єктності особистості або окремих її складових (О. В. Белугіна, Є. А. Варлашкіна, О. В. Капітанова, В. О. Лабунська, Т. С. Леві, І. М. Левицька, Ю. Г. Павлік, О. О. Сац, О. Б. Станковська, А. Г. Фаустова, А. Г. Черкашина та інші), доводиться залежність між поведінковими і особистісними проявами, пов'язаними з зовнішнім виглядом, і суб'єктними характеристиками особистості (Л. Ф. Бурлачук, Я. О. Василенко, В. О. Крамченкова, В. Є. Луньов, В. М. Панфьоров, Д. М. Туркова, Т. Б. Хомуленко, В. І. Шебанова та інші). У більшості досліджень предметом вивчення стає ставлення до зовнішності осіб жіночої статі, що відображає загальні тенденції у вивченні феноменів, пов'язаних із зовнішнім виглядом, оскільки вважається, що невдоволеність та стурбованість зовнішністю більш притаманна жінкам різного віку порівняно з чоловіками.

Враховуючі вищезазначене, а також зважаючи на те, що рядом дослідників ставлення до зовнішності визнається складовою ставлення особистості до себе (Т. С. Леві, І. М. Левицька, О. О. Сац, О. Б. Станковська та інші), а ставлення до себе розглядається як складова суб'єктності особистості (Л. В. Алексєєва, О. М. Волкова, А. О. Кальонов, І. А. Серьогіна, М. О. Щукіна та інші), перспективним представляється вивчення ставлення до власної зовнішності в структурі суб'єктності, зокрема в структурі суб'єктності дівчат юнацького віку.

Сучасні культурні стереотипи чоловічої й жіночої зовнішності виступають регуляторами формування ставлення до власної зовнішності у представників різних вікових груп, зокрема і представників юнацького віку. Представники жіночої та чоловічої статі перебувають при цьому в дещо різних умовах, на що вказують у своїх доробках науковці, які займаються даною проблематикою.

І. С. Кон, підкреслюючи важливість зовнішності для підлітків і юнацтва, зазначає, що у самоописах хлопців на першому місці стоять характеристики,

пов'язані зі здатністю до виконання певних дій або діяльності в цілому, а у дівчат – характеристики, пов'язані із зовнішнім виглядом, із чого дослідник робить висновок, що зовнішність відіграє для дівчат більш важливу роль, ніж для їх ровесників чоловічої статі [2].

Н. М. Єршова і Л. А. Мясникова виділяють такі варіанти ставлення жінок до свого тіла, включаючи зовнішність: відчуження від тіла, нормування тіла, подвійність тіла, прийнята тілесність [1]. До відчуження від свого тіла призводять особливості процесу соціалізації, у ході якого жінка засвоює, що повинна приховувати й виправляти своє природне тіло, а також культивована в суспільстві значущість погляду Іншого, який формується із чоловічого уявлення про ідеальне жіноче тіло. Нормування власного тіла проявляється в прагненні жінки відтворити собою культурні стандарти стрункості, самоконтролю, ефективності в досягненні цілей. Автори, з одного боку, вбачають у подібному нормуванні погрозу для незалежності й цілісності особистості жінки, з іншої, вважають, що, якщо жінка, орієнтуючись на соціокультурні стандарти, сама «створює» своє тіло, яке їй подобається, у такому випадку тіло буде сприйматися нею не як «моє», а як «Я сама» [1, с. 33]. При подвійному ставленні до тілесного образу жінка по різному ставиться до різних його частин, що дозволяє незадоволеність однією частиною компенсувати позитивним ставленням до іншої частини й сприяє позитивній оцінці зовнішності в цілому. Такими частинами, зокрема, виступають обличчя і тіло. Зрілим варіантом ставлення до тіла Н. М. Єршова і Л. А. Мясникова вважають прийняту тілесність, яка характеризується прийняттям своєї унікальності й неповторності, включаючи і тілесні недоліки [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Ершова Н.М., Мясникова Л.А. Путь к себе: женщина между полом и тендером. Екатеринбург: Изд-во Гуманитарного университета, 2007. 192 с.
2. Кон И. С. Психология ранней юности. Москва: Просвещение, 1989. 255 с.